

Nr 50

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning av vissa spörsmål rörande vattendragen.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 84 av herrar *Ferdinand Nilsson* och *Nils Theodor Larsson* samt II: 115 av herr *Grebäck m. fl.* hemställes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående organisationen av och fördelningen av kostnaderna för vattendragens skötsel och underhåll.

I motionerna anföres, att dikningsverksamheten borde kraftigt ökas för att förebygga eller minska skördeskador. Därutöver kräves reglering av sjöar och vattendrag. Dylika åtgärder är ofta omfattande och kostnadskrävande. Det är emellertid inte en exklusiv jordbruksfråga utan av betydelse även för fastighetsägare, industrier och det allmänna. Man kan tänka sig olika lösningar såsom att det allmänna övertar ansvaret för de större vattendragens funktion i sammanhanget eller att vattendragsförbund och vattendragsföreningar bildas. Frågan behöver i vart fall utredas. Jordbruksministern har anmält sin avsikt att tillkalla sakkunniga för utredning rörande bl. a. förrätningstekniska och författningsmässiga spörsmål beträffande torrlägningsföretag. En sådan utredning torde emellertid icke kunna ta upp de i motionen berörda problemen.

Utskottet

Motionärerna har under hänvisning till bl. a. behovet av »en genomgående reglering av sjöar, kanaler och större vattendrag» framfört förslag om en utredning angående organisationen av och fördelningen av kostnaderna för vattendragens skötsel och underhåll.

Spörsmålen om utnyttjandet och vården av vattentillgångarna tilldrager sig sedan länge stort intresse och är f. n. i olika hänseenden föremål för utredning. Sålunda har åt en kommitté, Emå-utredningen, uppdragits att utreda vissa problem, vilka uppkommer som följdverkningar av större torrlägningsföretag. I direktiven för utredningen har angivits att den skall ske med utgångspunkt från vad som anförts bl. a. i tredje lagutskottets utlåtande nr 25 år 1957. Utskottet underströk i detta utlåtande bl. a. behovet av lagstiftningsåtgärder i syfte att möjliggöra en avvägning eller samordning av de till ett vattensystem knutna intressena. Härvid måste det vara av syn-

Bihang till riksdagens protokoll 1962. 11 saml. Nr 50

nerligen stor betydelse att äga tillgång till ett vetenskapligt grundat undersökningsmaterial icke allenast om torrläggningens inverkan utan om följderna för vattenhushållningen i ett nederbördsområde av alla de åtgärder med vattnet som praktiskt kan komma i fråga.

Utskottet ger exempel på den mångfald av spörsmål en utredning i ämnet skulle få att behandla och berör vidare de intresseområden som kan uppstå på detta område samt anför härom bl. a.:

Jordbrukare vid nedre delen av ett vattendrag kan önska förebygga översvämningar genom att vattnet innehålls vid åns övre lopp, medan jordbrukarna längs övre delen önskar att det överflödiga vattnet genast skall släppas ned. Om större flöden vid rik nederbörd skall kunna uppsamlas i regleringsmagasinen torde det mest överensstämmande med jordbrukarnas önskemål, att dessa är så fömda som möjligt eller är så stora, att de ändå kan mottaga flödena utan alltför avsevärda skadeverkningar kring magasinen. Kraftverken har däremot intresse av en sådan hushållning med vattnet, att det finns vattenreserver i magasinen och att över huvud taget vattenföringen anpassas efter kraftbehovet. Detta kan i sin tur komma i motsättning till sådana intressen som flottning, vattenhygien, fiske, behov under torrperioder av vatten för konstbevattning o. s. v. Spörsmålet huruvida bättre vattenhushållning kan ernås genom ytterligare sjöreglering eller ändrade tappningsbestämmelser bör prövas. Möjligheten att förebygga översvämningar genom invallningsföretag torde böra beaktas under samtidigt hänsynstagande till hur detta i sin tur påverkar vattenframrinningen.

Beträffande andra på området verksamma utredningar vill utskottet erinra om vattenvårdskommittén, som tillkallats för utredning om åtgärder till motverkande av förorening av sjöar och vattendrag. Arbetet inom denna utredning, som f. n. gäller bl. a. frågan om anordnande av vattenvårdsförbund för tillsyn av särskilda vattendrag eller vattenområden torde ha sin givna betydelse för lösandet av de i motionerna upptagna problemen.

Vidare har i år tillkallats två utredningar för vissa frågor på vattenlagstiftningens område. I direktiven för den ena av dessa utredningar framhålles bl. a. att de svåra skador som på grund av för riklig nederbörd under senare år drabbat jordbruket till stor del berott på att åkerjordens dränering ej varit tillfredsställande ordnad. Utredningen skall närmast syfta till åstadkommande av en effektivare och snabbare handläggning av syneför rättningar. Utredningen skall beakta det material som framkommer vid Emåutredningens undersökningar och samråd skall ske med vattenvårdskommittén. Den andra utredningen skall företaga en översyn av vattenlagens bestämmelser rörande torrläggning av mark. Av särskilt intresse i förevarande sammanhang är att reglerna om beräkning av båtnad genom torrläggning skall överses. Vidare skall bl. a. frågan om rätt att ompröva laga-kraftätagande syneför rättningsbeslut upptagas. Möjligheterna att i delutlåtande behandla allenast viss eller vissa frågor skall också prövas. Även frågor som icke berörts i direktiven men äger samband med dem kan upptagas av utredningen.

Av ovan lämnade uppgifter torde framgå att frågorna om utnyttjande och vård av vattendragen nu ägnas en ingående behandling. Utskottet förväntar att i motionerna upptagna spörsmål om avvägning mellan olika intressen, om fördelning av ansvar och kostnader och om ett snabbare förfarande vid förrättningar och i vattenmål kommer under prövning härvid och finner utredningarnas resultat böra avvaktas. Utskottet finner med hänsyn härtill icke skäl förorda tillsättande av en utredning enligt motionärernas förslag utan hemställer,

att de likalydande motionerna I: 84 och II: 115 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 november 1962

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Nestrup, Sörlin, Söderberg, Hedström, Hellebladh, Ringaby, Widén*, Tage Johansson, Schött, Lars Larsson* och Ferdinand Nilsson;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Jacobsson i Sala, Svensson i Kungälv*, fru Thunvall, herrar Carlsson i Huskvarna, Nilsson i Bästekille, Björkänge, Gustafsson i Uddevalla, Larsson i Borrby*, Källstad* och Edlund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.